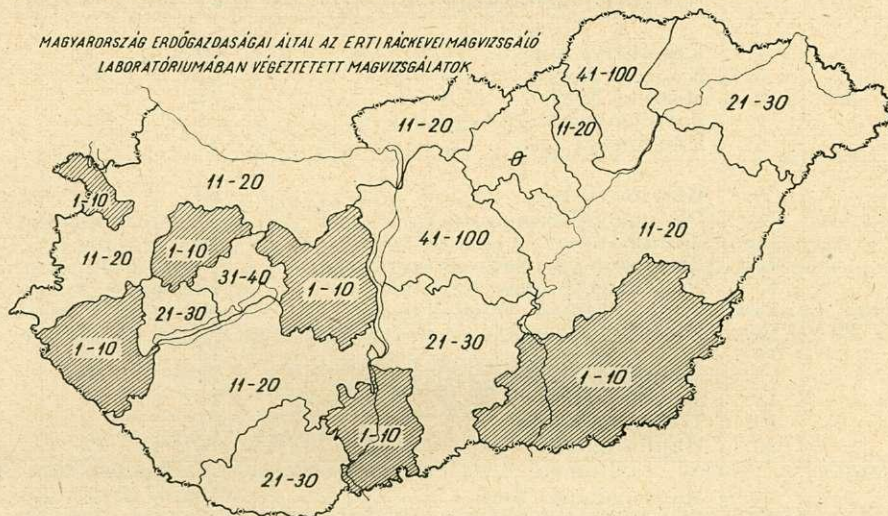

Magvizsgálatunk helyzete

FUISZ JÓZSEF

Magvizsgálatunk helyzetéről szóló éves tájékoztató beszámolóknak a sorát az 1963/64. maggazdálkodási esztendővel nyitottuk meg. Az első beszámolóinkban az erdészeti magvizsgálat és az erdőgazdaságok kapcsolatait tártuk fel és mutattuk be a 10 éves múlt adatainak tükrében. Kitűnt, hogy a gazdasági magvizsgálati igény igen alacsony mértékre csökkent. Az adatok azt is mutatták, hogy ez a csökkenés főként az utóbbi években vált kritikus méretűvé.

Bár az erdőgazdaságok az 1964/65. maggazdálkodási esztendőre betervezett vizsgálatokat fele mennyiségben sem teljesítették (tervszám 1300 db, tényszám 547 db), mégis a vizsgálati minták mennyiségének mélypontjáról (előző évben 389 db) kimozdultunk (múlt évben 547 db), s ez csaknem 50%-os emelkedésnek felel meg.

A fajaj-csoportok és beküldők szerinti vizsgálati minták mennyiségét — mint az 1964/65. évi üzemi magvizsgálati tevékenységünk eredményeit — az 1. számú táblázat mutatja.

A vizsgálati minták erdőgazdaságonkénti mennyiségeit a 2. számú táblázat tartalmazza. A beküldött minta-mennyiségek az erdőgazdaságok között a táblázatban feltüntetett sorrendet alakították ki.

1. táblázat

Vizsgálati minták mennyisége beküldők és fajok szerint

Sor-szám	Beküldők	A beküldött vizsgálati minták száma				
		Fenyő	Lomb	Cserje	Kihozatal	Össz.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Állami Erdőgazdaságok ...	122	382	21	22	547
2.	Központi magtároló	75	—	—	—	75
3.	Egyéb szervek	1	29	2	—	32
4.	Kutatásokkal kapcsolatos vizsgálatok	302	604	20	245	1171
5.	Házi magvizsgálatok	37	61	2	—	100
	Összesen	537	1076	45	267	1925

Az állami erdőgazdaságok által beküldött minták

Csoportok	Sor- szám	Az erdőgazdaság neve	Beküldött vizsgálati minta		
			Össz.	Előző évi	Tízéves átl.
1	2	3	4	5	6
41—100	1.	Keletbükki Áeg.	59	17	17
	2.	Gödöllői Áeg.	55	74	46
		Magtároló	58	90	350
31— 40	3.	Balatonfelvidéki Áeg.	31	5	54
21— 30	4.	Keszthelyi Áeg.	30	1	18
	5.	Nyírségi Áeg.	24	29	83
	6.	Mecseki Áeg.	24	7	21
	7.	Zemplénhegységi Áeg.	21	32	45
	8.	Kiskunsági Áeg.	21	9	16
11— 20	9.	Börzsönyi Áeg.	20	—	8
	10.	Délsomogyi Áeg.	19	11	30
	11.	Cserhádi Áeg.	18	—	8
	12.	Észak-somogyi Áeg.	17	—	7
	13.	Nyugatbükki Áeg.	17	7	15
	14.	Vértesi Áeg.	16	—	15
	15.	Kisalföldi Áeg.	16	3	5
	16.	Pilisi Áeg.	14	12	4
	17.	Szombathelyi Áeg.	12	30	62
	18.	Szolnoki Áeg.	12	27	24
	19.	Tolnamegyei Áeg.	11	2	5
	20.	Hajdúsági Áeg.	11	12	29
1— 10	21.	Magasbakonyi Áeg.	10	—	21
	22.	Csongrád-megyeyei Áeg.	7	11	21
	23.	Észak-zalai Áeg.	7	—	9
	24.	Békés-megyeyei Áeg.	4	3	9
	25.	Dunaárterei Áeg.	5	4	18
	26.	Tanulmányi Áeg.	4	1	13
	27.	Mezőföldi Áeg.	3	—	8
	28.	Délzalai Áeg.	1	2	3
0	29.	Mátrai Áeg.	—	—	7
		Összesen	547	389	766

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság több ízben kiadott és 1964. őszén újból megismételt — magvizsgálatokat szorgalmazó — utasításának megszívleléséről adott tanúbizonyosat: a Keletbükki, a Balatonfelvidéki és a Keszthelyi Erdőgazdaság megelőzve mintaküldeményeik mennyiségével a korábbi évek legtöbb mintáit küldő erdőgazdaságokat is. (Zemplénhegységi, Nyírségi, Áeg. stb.)

Felszámolta a korábbi közömbös állásfoglalását: a Börzsönyi, Cserhádi, Vértesi, Észak-somogyi, Kisalföldi, Tolnamegyei és Nyugatbükki Erdőgazdaság is. Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy mind több az olyan erdőgazdaságok száma, amelyek figyelembe veszik főigazgatásunk célkitűzéseit. Olyan erdőgazdaság pedig, amely egyetlen mintát sem küldött ez évben, már csak egy volt.

Végösszegezésben megállapíthatjuk a magvizsgálatokkal kapcsolatos szemlélet helyes irányba való fordulásának kezdő jeleit. Ezt igazolja a vizsgálati minták mennyiségével csoportokba foglalt erdőgazdaságok számának a magasabb csoportokban való szaporodása az előző évi csoportállományokkal szemben. (3. számú táblázat.)

E kétségtelen pozitív jelenségek ellenére sem lehetünk elégedettek az elért eredményekkel, mert még mindig több erdőgazdaságban nem érték el azt a mértéket, amelyet pedig a saját házi vizsgálataikkal majd továbbra is biztosítaniok, sőt ha

3. táblázat

Minta darabszám csoportok erdőgazdaságai

Minta db-szám csoport	Erdőgazdaságok + magtároló száma	
	1963/64. g. évben	1964/65. g. évben
1	2	3
41—100	1+1	2+1
31— 40	—	1
21— 30	3	5
11— 20	5	12
1— 10	12	8
0	8	1

lehet, továbbfejleszteniök kell. Ennek megnyugtató zálogát csak az a magvizsgálati készség jelentheti, amely az országos magvizsgálati laboratóriumon keresztül jelenleg is megvalósul. Ha ez a készség nincs meg, eredményes maggazdálkodást — gyűjtést, tárolást, felhasználást — a jövőben elképzelni sem lehet.

Fafajok tekintetében az üzemi magvizsgálati tevékenység a következő képet mutatja. Az 1964/65. maggazdálkodási évben vizsgálat alá került 80 fafajból

7 fafajnál fordul elő 20 db fölötti vizsgálati minta
 10 fafajnál fordul elő 19—20 db vizsgálati minta
 14 fafajnál fordul elő 5— 9 db vizsgálati minta
 49 fafajnál fordul elő 1— 4 db vizsgálati minta

Az első csoportba tartozó fafajok: erdeifenyő, feketefenyő, kocsánytalantölgy, akác, bükk, ezüstfa és hegyjuhar.

A második csoportba tartozó fafajok: vörösfenyő, mezeijuhar, koraijuhar, madár-cseresznye, vöröstölgy, csertölgy, kocsányostölgy, ezüst-, nagylevelű- és kislevelű-hárs.

Az első csoportból két fenyő (erdei- és fekete-) és két lomb (kocsánytalantölgy és akác) fafajt választottunk ki vizsgálati jellemzők elemzésére. Tárgyévi vizsgálati eredményeiket az előző maggazdálkodási évi eredményekkel összehasonlítva megállapíthatjuk, — ami kevés kivételtől eltekintve általában is jellemző —, hogy a beküldött minták a tisztasági követelményeknek kevésbé feleltek meg, mint az előző évben. Másfelől a csírázóképeségi átlagok az előző évinél magasabbak. Mindezek a jó képességű magvak nem megfelelő tisztítására mutatnak.

Az átlagok képzése mellett érdekesek a magjellemzők szórását határoló max. és min. értékek. Ezek vizsgálata azt mutatja, hogy az eredmények szórása legkisebb a fenyők tisztaságánál, nagyobb az akácnál és legnagyobb a kocsánytalantölgynél. Nem megnyugtató azonban a csírázóképeség szórása, amely a fenyőknél is széles. (Lásd 4. számú táblázat.)

Ezek az eredmények arra mutatnak, hogy még mindig pergetünk gyenge képességű fenyőmagot is, továbbá a házi pergetések és tárolások körüli hibák is növelik a csírázóképeség szórását. Leginkább egyöntetűnek az akácminták csírázóképesége bizonyult. Legvegyesebbnek a kocsánytalantölgvé. Az előbbiben feltétlenül része van a szkarifikálással való előkészítésnek is. Az utóbbi a tárolás hibáira mutat.

Az ezermagsúly nemcsak átlagában emelkedett, hanem szórása is a legszélesebb. A magasabb ezermagsúly azonban nem jelent egyben erőteljesebb, nagyobbra nőtt magvakat is. Sokszor csak a nedvességtartalom magasabb. Ezért az új maggazdálkodási esztendőben megkezdtük a nedvességtartalom rendszeres meghatározását is.

E néhány faj vizsgálati eredményén keresztül kíséreltük meg bemutatni a levonható tanulságokat. A megalapozott következtetések levonásának fő követelménye azonban ismét csak a minél szélesebb területről származó, minél szélesebb időszakon (begyűjtéstől, tároláson keresztül az elvetésig) minél több vizsgálati minta. Egyfelől

ezért sem szüntethetjük meg munkánk alapvető követelményének, a minél több vizsgálati mintának sürgetését. Másfelől azért sem, mert országos viszonylatban még mindig légtelen a magvizsgálatok igazolt végzése.

4. táblázat

Két fenyő és két lomb főfafaj vizsgálati eredményeinek elemzése

a) Az előforduló szórások terjedelme

Sor-szám	Fafaj	Tisztaság, %			Csírázókéesség %			Ezermagsúly, g				
		min.	max.	szórás	min.	max.	szórás	min.	max.	alap-ezermags.	szórás	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Feketefenyő	75,8	98,9	23,1	44	95	51	16,36	27,57	22	11,21	50
2.	Erdeifenyő ...	78,2	100	21,8	61	100	39	5,16	11,17	7	6,01	86
3.	Akác	53,2	100	46,8	75	100	25	16,07	27,12	20	11,05	55
4.	Kocstl. tölgy	21,0	100	79,0	6	97	91	1546	5149	3000	3613	120

b) Tárgyevi és előző évi átlagok összehasonlítása

Sor-szám	Fafaj	Tisztaság, %		Csírázókép., %		Ezermagsúly		Vizsg. minta sz.	
		előző	tárgy	előző	tárgy	előző	tárgy	előző	tárgy
		évi		évi		évi		évi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Feketefenyő	96,7	95,0	78,0	81,0	22,82	25,44	35	39
2.	Erdeifenyő	95,8	96,5	86,0	90,0	6,13	6,66	44	77
3.	Akác	95,5	93,6	89,0	94,0	19,30	19,67	65	64
4.	Kocstl. tölgy	+	96,6	—	61,0	—	2982	—	78

+ Előző évben kocsánytalantölgy vizsgálati minta nem volt.

Tehát ismételtlen csak azzal a kéréssel zárhatjuk beszámolóinkat, hogy az erdőgazdaságok saját gazdasági érdekükben és az egyetemes erdészeti érdekek szolgálatában is minél több vizsgálati eredményre alapítsák maggazdálkodási tevékenységüket.

Prognózis készítése a Neodiprion sertifer Geoffr. várható károsításáról

KOLONITS JÓZSEF

A várható károsítás előrejelzése, jellegének és mértékének meghatározása az eredményes és gazdaságos védekezés megszervezéséhez nélkülözhetetlen erdővédelmi feladat. Az egy-egy károsítóra kidolgozott megbízható prognózis-módszer lehetővé teszi az idejében történő védekezést, a szükséges vegyszerek beszerzését.

A *Neodiprion sertifer* Geoffr.-ra, illetve a *Diprion pini* L.-re vonatkozóan Thalenhorst (1954) végzett gubó-vizsgálatokat. Prognóza a gubók számára és azok állapotára épült. Figyelembe vette a gubók parazitáltságát és átfekvését. Módszere az volt, hogy 5 hektáronként egy-egy 5 × 1 méteres próbacsíkot vett fel, úgy, hogy azok fatörzseket és koronavetületeket, erdőszegélyeket és sűrűbb részeket is érintsenek. Egy-egy ilyen csíkon egy négyzetméter terület átkutatása tűrétgben, mohában, fűben 15—20 percig, csarabban 20—25 percig tartott. A csíkokat augusztus hóban kutatta át. A kritikus gubószámot m²-enként 12 db gubóban állapította meg.

E módszer szerint végeztem én is 1961-ben a gubószámlálásokat. Több próbacsíkon a gubók száma m²-enként elérte, sőt meghaladta a 60—80 db-ot. A